EB Akademi

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu

Konu Anlatımı · EKYS 2027

www.evrakburada.com/4982-sayili-kanun-konu-anlatimi

evrakburada.com

1 Amaç, Kapsam, Bilgi Edinme Hakkı ve Başvuru

- **Kanun**: kabul **9/10/2003**, RG **24/10/2003**; yayımından **altı ay sonra** yürürlüğe girdi. Yürütücüsü **Cumhurbaşkanı**.
- **Amaç (md. 1)**: demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan **eşitlik, tarafsızlık ve açıklık** ilkelerine uygun bilgi edinme.
- **Kapsam (md. 2)**: **kamu kurum ve kuruluşları** ile **kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları** (barolar, odalar...). **3071** sayılı Dilekçe Kanunu hükümleri **saklıdır**.
- **Hak sahibi (md. 4)**: **herkes**. Türkiye'de **ikamet eden yabancılar** ve Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler; bilgi **kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili** olmak kaydıyla ve **karşılıklılık** ilkesi çerçevesinde yararlanır.
- **Bilgi verme yükümlülüğü (md. 5)**: kurumlar istisnalar dışındaki her bilgi ve belgeyi sunmak, başvuruları **etkin, süratli ve doğru** sonuçlandırmak için tedbir alır. Diğer kanunların bu Kanuna **aykırı hükümleri uygulanmaz**.
- **Belge (md. 3)**: yazılı, basılı, çoğaltılmış her türlü dosya, evrak, kitap, plan, film, fotoğraf, ses ve video kaydı, harita, **elektronik ortamdaki** her türlü bilgi ve veri taşıyıcısı.

Başvuru (md. 6–9)

1. **Dilekçe**: gerçek kişide **ad-soyad, imza, oturma yeri veya iş adresi**; tüzel kişide **unvan, adres, yetkili kişinin imzası ve yetki belgesi**. İstenen bilgi veya belge **açıkça belirtilir**; başvuru bilginin **bulunduğu kuruma** yapılır.
2. **Elektronik başvuru**: kimlik ve imzanın (yazının kimden geldiğinin) yasal olarak belirlenebilmesi kaydıyla **elektronik ortamda** veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.
3. **Ayrı çalışma gerektiren bilgi (md. 7)**: **ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analizle** oluşturulabilecek bilgi için olumsuz cevap verilebilir. Bilgi başka kurumdaysa dilekçe **o kuruma gönderilir**, ilgiliye **yazılı** bildirilir.
4. **Yayımlanmış bilgi (md. 8)**: kamuya açıklanmış bilgi başvuruya **konu olamaz**; ancak **ne şekilde, ne zaman ve nerede** yayımlandığı başvurana bildirilir.
5. **Ayırma (md. 9)**: gizli kısım açıklanabilir kısımdan ayrılabiliyorsa **gizli kısım çıkarılıp** belge verilir; ayırma gerekçesi **yazılı** bildirilir.

> ⚠ **Tuzak**
>
> Yabancılar için iki şart birlikte aranır: bilgi **kendileriyle/faaliyet alanlarıyla ilgili** olacak **ve karşılıklılık** bulunacak; ayrıca Türkiye'de **ikamet** etmeleri (tüzel kişide faaliyette bulunması) gerekir. Kanun **özel şirketlere** uygulanmaz.

Sınavda nasıl sorulur?

Bir veli, okulun internet sitesinde yayımlanmış ders programının kendisine verilmesini bilgi edinme yoluyla istiyor. Okul ne yapar?

Cevap: Yayımlanmış bilgi başvuruya konu olamaz; ancak okul programın nerede, ne zaman ve ne şekilde yayımlandığını veliye bildirir (md. 8).

2 Erişim, Süreler, Cevap, İtiraz ve Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu

- **Erişim (md. 10)**: belgenin **onaylı kopyası** verilir. Kopya mümkün değilse ya da aslına zarar verecekse: yazılı belgede **aslını inceleyip not alma**, ses kaydında **dinleme**, görüntü kaydında **izleme**. Kurum, erişimin gerektirdiği **maliyet tutarı kadar** ücreti bütçeye gelir kaydetmek üzere alabilir.
- **Cevap (md. 12)**: **yazılı veya elektronik**; ret hâlinde **gerekçe** ve **başvuru yolları** belirtilir.

evrakburada.com

Süre	Ne için?
15 iş günü	Bilgi veya belgeye erişimin sağlanması (kural)
30 iş günü	Bilgi kurumun **başka biriminden** sağlanacaksa, **başka kurumun görüşü** gerekiyorsa veya başvuru **birden fazla kurumu** ilgilendiriyorsa; uzatma ve gerekçesi **15 iş günü dolmadan** yazılı bildirilir
15 iş günü	Maliyet bildirilince süre **kesilir**; başvuran 15 iş günü içinde ödemezse **talebinden vazgeçmiş** sayılır
15 gün	Ret kararının tebliğinden itibaren **Kurula itiraz** (yargıya başvurmadan önce)
30 iş günü	Kurulun itiraz hakkında karar vermesi
15 iş günü	Kurumların Kurulun istediği bilgi ve belgeyi vermesi
7 gün	Kamu yararı gereği kişisel bilgi açıklanacaksa ilgiliye önceden haber verme (yazılı rıza şartıyla)

➤ **İtirazın etkisi (md. 13)**: Kurula itiraz, idari yargıya başvurma süresini **durdurur**. Kurula itiraz **isteğe bağlıdır**; başvuran doğrudan yargıya da gidebilir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (md. 14)

Oluşum — 9 üye, Cumhurbaşkanınca seçilir
Yargıtay 1 · Danıştay 1 (genel kurulların ikişer adayı arasından) · ceza, idare ve anayasa hukukunda profesör/doçent 3 · Türkiye Barolar Birliğinin iki adayından 1 · en az genel müdür düzeyinde 2 · Adalet Bakanının önerisiyle Bakanlıkta idari görevdeki hâkimlerden 1.

Çalışma
Başkanı üyeler **kendi aralarından** seçer · **ayda en az bir** toplanır · görev süresi **4 yıl**, yeniden seçilebilir · sekretarya **Adalet Bakanlığı** · yönetmelik **Cumhurbaşkanlığınca** · huzur hakkı ayda **4 günü aşan** günler için ödenmez.

⚠ **Tuzak**

Kurula itiraz süresi **15 gün**dür (iş günü değil); erişim ve Kurulun karar süreleri ise **iş günü** ile hesaplanır. Kurul üyelerini **Cumhurbaşkanı** seçer, başkanı ise **üyeler** seçer.

Sınavda nasıl sorulur?

Bir öğretmenin bilgi edinme başvurusu reddedildi. Doğrudan idare mahkemesine gidebilir mi, Kurula itirazın süreye etkisi nedir?

Cevap: Gidebilir; Kurula itiraz zorunlu değildir. İtiraz ederse tebliğden itibaren 15 gün içinde yapar ve bu itiraz idari yargıya başvurma süresini durdurur (md. 13).

Ezber: erişim 15 iş günü (→ 30) · ücret 15 iş günü · itiraz 15 gün · Kurul 30 iş günü · Kurula bilgi 15 iş günü · kişisel bilgi 7 gün önce haber · Kurul 9 üye, 4 yıl, ayda 1 · yıllık rapor Şubat sonu → Kurul, Nisan sonu → TBMM.

evrakburada.com

3 Bilgi Edinme Hakkının Sınırları (İstisnalar), Ceza ve Raporlama

Madde	Kapsam dışı / dâhil
15 Yargı denetimi dışındaki işlemler	Kişinin **çalışma hayatını ve mesleki onurunu** etkileyenler **kapsama dâhildir**; bu, işlemi yargı denetimine açmaz
16 Devlet sırrı	Devletin emniyeti, dış ilişkileri, millî savunma ve güvenliğine **açıkça zarar** verecek gizlilik dereceli bilgiler **dışında**
17 Ekonomik çıkarlar	Ülkenin ekonomik çıkarlarına zarar verecek ya da haksız rekabet ve kazanca yol açacak bilgiler **dışında**
18 İstihbarat	Sivil ve askerî istihbarat bilgileri **dışında**; ancak kişinin **çalışma hayatını ve meslek onurunu** etkileyenler **dâhil**
19 İdari soruşturma	Özel hayata haksız müdahale, kişilerin/görevlilerin güvenliği, soruşturmanın güvenliği, gizli bilgi kaynağı — bu sonuçları doğuracaklar **dışında**
20 Adli soruşturma ve kovuşturma	Suça yol açacak, kovuşturmayı tehlikeye düşürecek, yargılamayı engelleyecek, adil yargılanmayı ihlal edecek bilgiler **dışında**
21 Özel hayatın gizliliği	Sağlık bilgileri, özel ve aile hayatı, şeref ve haysiyet, mesleki ve ekonomik değerler **dışında** (kişinin izni saklı); kamu yararı varsa **7 gün önceden haber + yazılı rıza** ile açıklanabilir
22–23 Haberleşme gizliliği, ticari sır	**Dışında** (gizli kalma kaydıyla alınan ticari ve malî bilgiler dâhil)
24 Fikir ve sanat eserleri	**İlgili kanun** hükümleri uygulanır
25 Kurum içi düzenlemeler	Yalnız personeli ilgilendirenler **dışında**; ancak **etkilenen çalışanların** hakkı saklı
26 Kurum içi görüş, bilgi notu, tavsiye	Kurum **aksini kararlaştırmadıkça kapsamda**; karara esas uzman görüşleri **açıktır**
27 Tavsiye ve mütalaa talepleri	**Kapsam dışı** (kurumdan görüş/yorum istenemez)
28 Gizliliği kaldırılan bilgi	Başka istisnaya girmiyorsa **açık** hâle gelir

- **Ceza (md. 29)**: ihmali, kusuru veya kastı olan görevliye **tabi olduğu mevzuattaki disiplin cezaları** uygulanır (ceza kovuşturması saklı). Kanunla erişilen bilgiler **ticari amaçla** çoğaltılamaz ve kullanılamaz.
- **Rapor (md. 30)**: kurumlar bir önceki yılın başvuru istatistiklerini **Şubat sonuna** kadar Kurula gönderir; Kurul genel raporu **Nisan sonuna** kadar **TBMM**'ye gönderir; TBMM Başkanlığı **iki ay** içinde kamuoyuna açıklar.

⚠ **Tuzak**

Kurum içi görüş ve bilgi notları (md. 26) kural olarak **kapsam içindedir**; **tavsiye ve mütalaa talepleri** (md. 27) ise **kapsam dışıdır**. İstihbarat ve yargı denetimi dışındaki işlemlerde istisna: **çalışma hayatı ve meslek onuru**.

evrakburada.com

Sınavda nasıl sorulur?

Bir öğretmen, hakkında yapılan istihbarat araştırması nedeniyle atamasının yapılmadığını düşünüyor ve ilgili belgeleri istiyor. Kapsamda mıdır?

Cevap: Evet. İstihbarat bilgileri kural olarak kapsam dışıdır; ancak kişinin çalışma hayatını ve meslek onurunu etkileyecek nitelikteyse bilgi edinme hakkı kapsamındadır (md. 18).

★ 4982 Bilgi Edinme Hakkı — Sınavda En Vurucu Noktalar

Son tekrar listesi

1. Kabul **9/10/2003**, RG 24/10/2003; yürürlük yayımdan **6 ay sonra**.
2. İlkeler: **eşitlik, tarafsızlık, açıklık**.
3. Kapsam: **kamu kurumları** + **kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları**; **3071 saklı**.
4. **Herkes**; yabancı: **ikamet** + kendisiyle ilgili + **karşılıklılık**.
5. Dilekçe: ad-soyad, imza, adres; tüzel kişide unvan, adres, yetkili imzası ve yetki belgesi; elektronik başvuru mümkün.
6. Ayrı **araştırma/analiz** gerektiren bilgi → olumsuz cevap verilebilir; başka kurumdaki bilgi → dilekçe oraya, ilgiliye yazılı bildirim.
7. **Yayımlanmış** bilgi konu olamaz; yeri ve zamanı bildirilir.
8. Gizli kısım ayrılabiliyorsa **ayrılıp** verilir; gerekçe yazılı.
9. Onaylı kopya; olmazsa inceleme-not alma, dinleme, izleme; **maliyet kadar** ücret.
10. Erişim **15 iş günü**; başka birim/kurum → **30 iş günü** (uzatma 15 iş günü dolmadan bildirilir).
11. Ücret bildirimi süreyi **keser**; **15 iş günü**de ödenmezse vazgeçmiş sayılır.
12. Ret → **15 gün** içinde Kurula itiraz (zorunlu değil); Kurul **30 iş günü**; itiraz yargı süresini **durdurur**.
13. Kurul: **9 üye**, Cumhurbaşkanı seçer; başkanı üyeler seçer; **4 yıl**; ayda en az **1**; sekretarya **Adalet Bakanlığı**.
14. Kapsam dışı: Devlet sırrı, ekonomik çıkar, istihbarat, idari ve adli soruşturma, özel hayat, haberleşme, ticari sır, kurum içi düzenleme, **tavsiye ve mütalaa talepleri**.
15. İstisnaya istisna: **çalışma hayatı ve meslek onuru** (md. 15 ve 18).
16. Kişisel bilgi kamu yararıyla: **7 gün önce haber + yazılı rıza**.
17. Kurum içi görüş ve bilgi notu: aksi kararlaştırılmadıkça **kapsamda**.
18. Rapor: kurumlar **Şubat sonu** → Kurul; Kurul **Nisan sonu** → TBMM; TBMM **2 ay**da açıklar.
19. Görevliye **disiplin cezası**; bilgiler **ticari amaçla** kullanılamaz.

Karıştırılanlar

1. İtiraz **15 gün** (takvim) ↔ erişim **15 iş günü**.
2. Kurum içi **görüş/bilgi notu** kapsamda ↔ **tavsiye ve mütalaa talebi** kapsam dışı.
3. Kurul üyelerini **Cumhurbaşkanı**, Kurul başkanını **üyeler** seçer.
4. 4982 başvurusu MEB'de **Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği**nin işidir (1 sayılı CBK).

evrakburada.com